

ด่วนที่สุด

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ ส่วนส่งเสริมและพัฒนาชุมชนต้นน้ำ ฝ่ายส่งเสริมและพัฒนาการมีส่วนร่วม โทร. ๑๘๕๑

ที่ ทส ๐๙๐๘.๕๐๓/๖๕

วันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔

เรื่อง แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเครือข่ายในภาพรวมของกรม

เรียน ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านอนุรักษ์การฟื้นฟูและจัดการต้นน้ำ
ผู้อำนวยการส่วนทุกส่วน

ส่วนส่งเสริมและพัฒนาชุมชนต้นน้ำขอส่งสำเนาหนังสือกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช
ด่วนที่สุด ที่ ทส ๐๙๐๔.๕๐๓/๒๕๙๐ ลงวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ เรื่อง แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วม
ของเครือข่ายในภาพรวมของกรม ซึ่งแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเครือข่ายในภาพรวมของกรม
เป็นไปตามแผนปฏิบัติการตามข้อเสนอแนะของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน มาเพื่อโปรดทราบและพิจารณา
ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง

(นางสาวปราณี ลิ้มวัฒนากุล)

นักวิชาการป่าไม้ชำนาญการพิเศษ

ทำหน้าที่ผู้อำนวยการส่วนส่งเสริมและพัฒนาชุมชนต้นน้ำ

ด่วนที่สุด บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช สำนักป้องกันปราบปราม และควบคุมไฟป่า

โทร. ๐ ๒๕๖๑ ๐๗๗๗ ต่อ ๑๓๒๓, ๐ ๒๕๗๙ ๙๔๑๘

ที่ ทส ๐๙๐๔.๕๐๓/ ๒๕๖๐ วันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔

เรื่อง แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเครือข่ายในภาพรวมของกรม

เรียน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า
รองอธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชทุกท่าน
ผู้ตรวจราชการกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชทุกท่าน
ผู้อำนวยการสำนักทุกสำนัก
ผู้อำนวยการสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๑-๑๖
ผู้อำนวยการกองทุกกอง
ผู้อำนวยการศูนย์ปฏิบัติการพิเศษผู้พิทักษ์อุทยานแห่งชาติและสัตว์ป่า
ผู้อำนวยการศูนย์ควบคุมมาตรฐานการลาดตระเวนเชิงคุณภาพ
ผู้อำนวยการสำนักงานต่อต้านการค้าสัตว์ป่าและพืชป่าที่ผิดกฎหมายของประเทศไทย
ผู้อำนวยการสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์สาขาทุกสาขา
ผู้อำนวยการสำนักงานผู้ตรวจราชการกรม
ผู้อำนวยการสำนักงานบริหารโครงการปลูกป่าและฟื้นฟูป่าต้นน้ำ
ผู้อำนวยการศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
หัวหน้ากลุ่มตรวจสอบภายใน
หัวหน้ากลุ่มพัฒนาระบบบริหาร
หัวหน้าศูนย์ราชการสะดวก กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

ตามหนังสือกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ด่วนที่สุด ที่ ทส ๐๙๐๔.๕๐๓/ว ๒๒๘๒๕ ลงวันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๖๓ ส่งรายงานการตรวจสอบผลสัมฤทธิ์และประสิทธิภาพการดำเนินงานการบริหารจัดการ ทรัพยากรป่าไม้แบบมีส่วนร่วมของกรมป่าไม้ และกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช และแผนปฏิบัติการ ตามข้อเสนอแนะของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน เพื่อปรับปรุงแก้ไขตามข้อตรวจพบ แจ้งหน่วยงานทุกหน่วยงาน เพื่อทราบและพิจารณาดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง นั้น

กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช พิจารณาแล้ว จึงขอส่งแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วม ของเครือข่ายในภาพรวมของกรม (ภายใต้ข้อตรวจพบที่ ๑ ข้อตรวจพบที่ ๒ ข้อเสนอแนะที่ ๑ และข้อเสนอแนะที่ ๔ กิจกรรมที่จะดำเนินการ ข้อ ๑ /ข้อสังเกตที่ ๒ ข้อเสนอแนะที่ ๑ กิจกรรมที่จะดำเนินการ ข้อ ๑) ตามแผนปฏิบัติการ ตามข้อเสนอแนะของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน มาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อทราบและพิจารณาดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง

ส่วนส่งเสริมและพัฒนาชุมชนต้นน้ำพิจารณา

(นายบำรุง แสงพันธุ์)

ผู้อำนวยการสำนักอนุรักษ์และจัดการต้นน้ำ

๙ ก.พ. ๒๕๖๔

(นายธัญญา เนติธรรมกุล)

อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

ฝ่ายส่งเสริมฯ พิจารณา

(นางสาวปราณี สัตตะวัฒนากุล)

นักวิชาการป่าไม้ชำนาญการพิเศษ

ทำหน้าที่ผู้อำนวยการส่วนส่งเสริมและพัฒนาชุมชนต้นน้ำ

แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเครือข่ายในภาพรวมของกรม
ตามแผนปฏิบัติการตามข้อเสนอแนะของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน (Action plan)
กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

การมีส่วนร่วมถูกบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ โดยเฉพาะในบทบัญญัติของมาตรา ๕๗ รัฐต้อง(๒) อนุรักษ์ ค้ำครอง บำรุงรักษา ปันพูน บริหารจัดการ และใช้หรือจัดให้มีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ ให้เกิดประโยชน์อย่างสมดุลและยั่งยืน โดยต้องให้ประชาชนและชุมชนในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมดำเนินการและได้รับประโยชน์จากการดำเนินการดังกล่าวด้วยตามที่กฎหมายบัญญัติ ประกอบกับตามบทบัญญัติของมาตรา ๕๘ วรรคแรก ที่กำหนดไว้ว่า การดำเนินการใดของรัฐหรือที่รัฐจะอนุญาตให้ผู้ใดดำเนินการ ถ้าการนั้นอาจมีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ คุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพ อนามัย คุณภาพชีวิต หรือส่วนได้เสีย สำคัญอื่นใดของประชาชนหรือชุมชน หรือสิ่งแวดล้อมอย่างรุนแรง รัฐต้องดำเนินการให้มีการศึกษา และประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม และสุขภาพของประชาชนหรือชุมชน และจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสียและประชาชนและชุมชนที่เกี่ยวข้องก่อน เพื่อนำมาประกอบการพิจารณา ดำเนินการหรืออนุญาตตามที่กฎหมายบัญญัติ ดังนั้น จะเห็นได้ว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติเป็นสิ่งที่มีความสำคัญยิ่งที่จะนำไปสู่ความยั่งยืนของฐานทรัพยากรธรรมชาติ

ตามพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ การมีส่วนร่วมถูกกำหนดไว้ในมาตรา ๘ วรรคสาม ความว่า ในการกำหนดให้พื้นที่บริเวณใดเป็นอุทยานแห่งชาติ การขยายอุทยานแห่งชาติ หรือการเพิกถอนอุทยานแห่งชาติ ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน ให้มีการรับฟังความคิดเห็นและการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสีย ชุมชนที่เกี่ยวข้อง และประชาชน เพื่อนำมาประกอบการพิจารณาดำเนินการ ทั้งนี้ ตามประกาศที่รัฐมนตรีกำหนด โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ และมาตรา ๑๘ วรรคสาม กำหนดไว้ว่า “แผนการบริหารจัดการพื้นที่อุทยานแห่งชาติ อย่างน้อยต้องประกอบด้วยวิธีการดำเนินการ แนวทางการจัดการ และการกำกับดูแลการใช้พื้นที่ และให้มีการรับฟังความคิดเห็นและการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสีย ชุมชนที่เกี่ยวข้อง และประชาชนด้วย” และความในวรรคสี่ กำหนดไว้ว่า “ในการรับฟังความคิดเห็นและการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสีย ชุมชนที่เกี่ยวข้อง และประชาชน ตามวรรคสาม ให้นำประกาศของรัฐมนตรีที่ออกตามความในมาตรา ๘ วรรคสาม มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม” เช่นเดียวกันกับพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๔๘ วรรคสาม กำหนดไว้ว่า “ในการกำหนดให้พื้นที่บริเวณใดเป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ให้มีการรับฟังความคิดเห็นและการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสีย ชุมชนที่เกี่ยวข้อง และประชาชน เพื่อนำมาประกอบการพิจารณาดำเนินการ ทั้งนี้ ตามประกาศที่รัฐมนตรีกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ” และมาตรา ๕๒ วรรคสอง กำหนดไว้ว่า “แผนการอนุรักษ์และคุ้มครองพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าตามวรรคหนึ่ง ต้องสอดคล้องกับแผนแม่บทการบริหารจัดการการอนุรักษ์สัตว์ป่าและเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ตามมาตรา ๔๕ (๓) และเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชประกาศกำหนด โดยอย่างน้อยต้องประกอบด้วย การรับฟังความคิดเห็น และการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสีย ชุมชนที่เกี่ยวข้อง และประชาชนในการจัดทำแผน แนวทางการอนุรักษ์ และคุ้มครองสัตว์ป่า การดูแลและฟื้นฟูแหล่งที่อยู่อาศัยหรือแหล่งหากินของสัตว์ป่า การคุ้มครองและดูแลรักษา สภาพธรรมชาติ ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ระบบนิเวศ และความหลากหลายทางชีวภาพในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่านั้น” ดังนั้น จะเห็นได้ว่าทั้งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ และพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒ ที่เป็นกฎหมายเฉพาะของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ล้วนแต่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของชุมชนและประชาชนทั้งสิ้น

การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ที่ผ่านมาจะอยู่ในลักษณะของเครือข่ายความร่วมมือในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ เช่น โครงการราษฎรอาสาสมัครพิทักษ์ป่า (รสทป.) เครือข่ายการมีส่วนร่วมของหมู่บ้านส่งเสริมและพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ (สสอ.) เป็นต้น ซึ่งการดำเนินการจะเป็นในลักษณะเฉพาะของแต่ละสำนัก/แต่ละหน่วยงาน ขาดการบูรณาการ การดำเนินการร่วมกัน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะดำเนินการภายใต้กรอบเงินงบประมาณที่แต่ละหน่วยงานได้รับการจัดสรร ดังนั้น เพื่อให้การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของหน่วยงานในสังกัดกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช มีทิศทางการทำงานไปในแนวทางที่สอดคล้องกัน จึงได้กำหนดแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเครือข่าย ดังนี้

๑. การเตรียมการ

๑.๑ หน่วยงานภาคสนาม ที่รับผิดชอบกิจกรรมแผนงาน/โครงการ รมรณรงค์สร้างความรู้ความเข้าใจในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมแก่ชุมชน/หมู่บ้าน/เครือข่ายเป้าหมาย และดำเนินการสำรวจศักยภาพความพร้อม และข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องของชุมชน/หมู่บ้าน/เครือข่าย โดยร่วมกับชุมชน/หมู่บ้าน/เครือข่าย ในการดำเนินการให้เน้นการมีส่วนร่วมของผู้นำ/สมาชิกภายในชุมชนในการจัดทำแผนงาน/โครงการ

๑.๒ สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ แต่งตั้งคณะทำงานส่งเสริมการมีส่วนร่วม กิจกรรม..... สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่.. (.....) เพื่อพิจารณาคัดเลือกชุมชน/หมู่บ้าน/เครือข่ายในเบื้องต้น เข้าร่วมโครงการ โดยมีองค์ประกอบของคณะทำงานประกอบด้วย ผู้อำนวยการส่วนที่กำกับดูแลแผนงาน/โครงการ เป็นหัวหน้าคณะทำงาน หัวหน้าฝ่ายที่เกี่ยวข้อง หัวหน้าอุทยานหรือหัวหน้าเขตรักษาพันธุ์ หรือหัวหน้าเขตห้ามล่า หรือหน่วยงานอื่นๆ ในพื้นที่ที่เกี่ยวข้องเป็นคณะทำงาน และหัวหน้าหน่วยงานเจ้าของโครงการ/แผนงาน เป็นคณะทำงาน และเลขานุการ โดยให้มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

๑) ถ่ายทอดความรู้/แนวทางการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และถ่ายทอดความรู้การจัดทำแผนงาน/โครงการให้แก่ชุมชน/หมู่บ้าน/เครือข่ายเป้าหมาย

๒) พิจารณาคัดเลือกแผนงาน/โครงการของชุมชน/หมู่บ้านที่มีความเหมาะสมร่วมกับหน่วยงานเจ้าของพื้นที่ ที่ชุมชน/หมู่บ้าน/เครือข่าย ตั้งอยู่

๓) ประสานงาน/กำกับดูแล/ให้คำปรึกษา/ติดตามการดำเนินงานเครือข่าย/ชุมชน/หมู่บ้านที่เข้าร่วมโครงการ และแก้ไขปัญหา เฝ้าระวังและตรวจสอบการดำเนินงานให้เป็นไปตามแนวทางและสอดคล้องกับแผนงาน/โครงการที่นำเสนอ

๔) ปฏิบัติงานอื่นๆ ที่ได้รับมอบหมาย

สำหรับการพิจารณาการเข้าร่วมโครงการให้ผู้นำชุมชน/หมู่บ้าน/เครือข่ายดังกล่าว เข้าร่วมในการนำเสนอข้อมูลด้วย

๑.๓ สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ แต่งตั้งคณะกรรมการ โดยใช้ชื่อว่า คณะกรรมการบริหารจัดการการมีส่วนร่วม สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ... (.....) โดยมีองค์ประกอบ ดังนี้ ผู้อำนวยการสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ เป็นประธาน ผู้อำนวยการส่วนทุกส่วน หัวหน้ากลุ่มงาน ผู้แทนหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้อง เป็นกรรมการ ผู้อำนวยการส่วนประสานความร่วมมือด้านทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า เป็นกรรมการและเลขานุการ มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

๑) พิจารณาแผนงาน/โครงการ ความซ้ำซ้อนของชุมชน/หมู่บ้าน/เครือข่าย เพื่ออนุมัติ การเข้าร่วมโครงการ รวมถึงการอนุมัติงบประมาณสำหรับดำเนินการ รวมทั้งกำหนดและวางแผน การพิจารณา คัดเลือกชุมชน/หมู่บ้าน/เครือข่าย เพื่อเข้าร่วมโครงการ

๒) ติดตามความก้าวหน้า แนะนำ และแก้ไขปัญหาในการดำเนินงานของชุมชน/หมู่บ้าน/ เครือข่ายที่เข้าร่วมโครงการ

๓) ปฏิบัติงานอื่นๆ ที่ได้รับมอบหมาย

๒. การพิจารณาชุมชน/หมู่บ้าน/เครือข่าย เข้าร่วมโครงการ

๒.๑ คณะทำงานส่งเสริมการมีส่วนร่วม กิจกรรม สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่.... (.....) ดำเนินการพิจารณาคัดเลือก ชุมชน/หมู่บ้าน/เครือข่ายเข้าร่วมโครงการ ภายใต้แนวทางและคู่มือของ แต่ละกิจกรรมที่กำหนดไว้และเกณฑ์ที่คณะกรรมการชุดนี้กำหนด ในการพิจารณาให้ผู้นำหรือคณะกรรมการ ชุมชน/หมู่บ้าน/เครือข่าย นำเสนอร่วมกับหัวหน้าหน่วยปฏิบัติงานเจ้าของกิจกรรมในพื้นที่

๒.๒ คณะทำงานส่งเสริมการมีส่วนร่วม กิจกรรม สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่.... (.....) โดยหัวหน้าคณะทำงาน และเลขานุการคณะทำงาน นำเสนอชุมชน/หมู่บ้าน/เครือข่าย ที่ผ่านการพิจารณา คัดเลือกเพื่อเข้าร่วมโครงการ ต่อคณะกรรมการบริหารจัดการการมีส่วนร่วม สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ (.....) เพื่อพิจารณาต่อไป

๒.๓ คณะกรรมการบริหารจัดการการมีส่วนร่วม สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ... (.....) พิจารณาแผนงาน/โครงการ ความซ้ำซ้อนของชุมชน/หมู่บ้าน/เครือข่าย เพื่ออนุมัติการเข้าร่วมโครงการ รวมถึง การอนุมัติงบประมาณสำหรับดำเนินการ

๒.๔ คณะทำงานส่งเสริมการมีส่วนร่วม กิจกรรม สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่.... (.....) โดยหัวหน้าคณะทำงาน และเลขานุการคณะทำงาน รับผลการพิจารณาของคณะกรรมการบริหาร จัดการการมีส่วนร่วม สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ... (.....) เพื่อดำเนินการแจ้งผลให้แก่หัวหน้าหน่วยงาน ผู้นำหรือคณะกรรมการชุมชน/หมู่บ้าน/เครือข่าย เพื่อดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง

๓. การติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานของเครือข่าย

๓.๑ คณะทำงานส่งเสริมการมีส่วนร่วม กิจกรรม สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่.... (.....) ติดตามผลสำเร็จการดำเนินงานของ ชุมชน/หมู่บ้าน/เครือข่าย ที่เข้าร่วมโครงการ

๓.๒ คณะทำงานส่งเสริมการมีส่วนร่วม กิจกรรม สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่.... (.....) สรุปผลการดำเนินงานนำเสนอคณะกรรมการบริหารจัดการการมีส่วนร่วม สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ ที่ ... (.....) อย่างน้อยไตรมาสละ ๑ ครั้ง

๔. การบูรณาการและเชื่อมโยงเครือข่าย

๔.๑ สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ ดำรวจและจัดทำเนียบเครือข่ายทั้งที่อยู่ในความรับผิดชอบ ของหน่วยงานและหน่วยงานอื่นๆ (เช่น เครือข่าย ทสม. เครือข่าย อสม. เป็นต้น) เพื่อสร้างการเชื่อมโยงในลักษณะ ของสื่อสังคมออนไลน์ เช่น การสร้างกลุ่ม Line ในระดับอำเภอที่เน้นเฉพาะผู้นำของแต่ละเครือข่ายร่วมเป็นสมาชิก หรือการสร้างกลุ่ม Page Facebook เพื่อการสื่อสารเชื่อมโยงกิจกรรมการดำเนินงานร่วมกัน เป็นต้น

๔.๒ การจัดกิจกรรมการดำเนินงานในโอกาสวันสำคัญของชาติ เพื่อให้เกิดการบูรณาการ การดำเนินงานดังกล่าวร่วมกัน อีกทั้งยังเป็นการสร้างพลังการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากการดำเนินงานร่วมกัน

แผนผังแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเครือข่ายในภาพรวมของกรม

